

Belevenissen in de Noorse en Zweedse natuur

Kees Verweij

Het afgelopen voorjaar ging onze belangstelling weer uit naar Scandinavië, waar we in voorgaande jaren al verschillende malen bijzondere natuuravonturen hebben meegemaakt.

Via Denemarken vertrokken we op Koninginnedag naar ons eerste doel het Tåkernmeer, even ten oosten van het Vätternmeer in de zuidelijke helft van Zweden. Het is een behoorlijk groot meer, omzoomd met grote rietmoerassen, waar van alle kanten de Roerdampen te horen waren.

Op vier plekken staan vogelkijktorens opgesteld van waaruit je het meer voor een groot gedeelte goed kunt overzien.

Zo zagen we enkele malen de Visarend, die steeds weer terugkeerde om zijn prooi via een snelle duikvlucht uit het water te halen.

Andere leuke waarnemingen waren Kuifduikers, Zomertalingen en baltsende Grote zaagbekken. Opvallend was het grote aantal Bosruiters. Tussen het riet

lieten de eerste Rietzangers en Kleine Karekieten zich horen. Verder zagen we nog tal van eenden en andere zangvogels, die overigens ook in Nederland te zien zijn.

Tussen het Tåkernmeer en het Vätternmeer in ligt een vrij hoog kalkplateau, de Omberg genaamd. Ook deze berg, grotendeels met naald- en loofhout bedekt, herbergt verschillende bijzondere vogelsoorten zoals de Grijskopspecht, de Kleine vliegenvanger, die zich op dat moment voor het eerst in dit jaar daar liet horen, en de Notenkraker. De eerste twee hebben we ook duidelijk kunnen horen.

Middenin de Omberg ligt een heel informatief Natuurcentrum, waar je alle relevante literatuur, kaartjes en informatie kunt krijgen. Ook op plantengebied is dit een heel interessant gebied, want er groeit zelfs een behoorlijk aantal soorten orchideeën, zoals o.a. de Vliegenorchis.

Het tweede doel van onze vakantie was een bergachtig bosgebied tegen de Noorse grens in het noordelijkste puntje van de provincie Dalarna. We stonden daar bij het plaatsje Idre op een camping,

dat door een Hollands echtpaar wordt beheerd. Vandaar trokken we allereerst rondom de berg Nipfjället, dat een behoorlijke wandeling van bijna 20 kilometer inhield, te midden van kloven, beekjes en moerassen. Soms waren er behoorlijke klauterpartijen. Onze moeizame tocht werd toch beloond met een aantal zingende Beflijsters, verschillende Tapuiten, Gele kwikstaarten en

Taigagaai

zowaar ook nog een Poolvos, een Sneeuwhaas en een Boslemming. Tegen het eind van deze tocht zagen we een tweetal Taigagaaien wegvliegen.

De volgende dagen hebben we de omgeving verder verkend en we kwamen ook in het gebied van de Fulufjället, waarover in een van de vorige afleveringen van de Strandloper uitgebreid geschreven is over het voorkomen van de Giervalk aldaar. De Giervalk zat er nog wel, maar helaas hebben we hem niet gezien. Wel zagen we bij het Bezoekerscentrum heel fraai een aantal foeragerende Kruisbekken en Matkopmezen.

Even verder zongen enkele Beflijsters.

's- Morgens vroeg zagen we verschillende malen baltsende Korhoenders, die daar bepaald niet zeldzaam zijn. Langs de bospaden kwamen we ook nog enkele vrouwtjes Auerhoen tegen. De mannetjes lieten zich echter veel moeilijker zien, want we hebben er maar één duidelijk zien wegvliegen.

Het volgende doel was de omgeving van het plaatsje Røros in Noorwegen, een befaamd mijnstadje, waar eeuwenlang koper werd gewonnen. Naast het bezoeken van het plaatselijke mijnmuseum hebben we de omgeving verkend, maar het bezwaar was, dat de natuurgebieden slecht toegankelijk waren. Voor zover de toegangswegen sneeuwvrij waren gemaakt, moest er ook nog fors tol voor worden betaald, soms olopend tot bijna €10,- per keer. Dit vonden we toch wel een beetje te gortig, temeer daar de natuurgebieden in Zweden veel beter toegankelijk zijn en er geen tol wordt geheven. Elders in dit blad wordt de nieuwe vogelgids van Noorwegen aangeprezen tegen een forse prijs van €50,-, maar je moet er ook nog aan toevoegen, dat je voor een bezoek aan een natuurreservaat vaak minstens zo'n extra bedrag op zak moet hebben en het lijkt wel dat de tolprijzen de laatste jaren weer fors gestegen zijn.

Niettemin zijn we toch nog een stukje verder naar Trondheim gereden en hebben daar de stad goed kunnen bekijken, die beslist een bezoek waard is. Maar ook hier moet je niet denken, dat je hier kosteloos kunt komen, want vanaf onze camping aan het fjordenstrand passeerden we steeds een tweetal tolstations, waar automatisch je nummer wordt geregistreerd. We wachten nog op de rekening.

We verbleven daar op de Øysand camping aan het strand in de directe omgeving van Trondheim. Regelmatig trok er een Zeearend langs, soms tot op 20 meter van onze caravan. Ook vloog er nog een Steenarend voorbij. Een leuk voorval was, dat 's avonds een Visotter juist voor onze caravan uitgebreid een Schol zat te verorberen. Naast de camping lag een klein natuurreservaat, waar verschillende steltlopers liepen te foerageren, zoals enkele Regenwulpen, Groenpootruiters en Bontbekplevieren. Ook liepen er verschillende Kraanvogels.

Na een paar dagen reden we via Trondheim richting Zweden en zochten we een camping op in het plaatsje Duved in Zweden, niet ver van het befaamde Ännsjön, een bekend vogelmeer, waar je

via knuppelpaadjes een behoorlijk eind langs het meer kunt lopen en verschillende vogelkijktorens kunt bezoeken. Het weer was niet geweldig en de eerste pogingen om langs het meer te lopen strandden al na twee uur. Toch was deze tocht niet tevergeefs, want vlak bij een sparrenbosje, waar we even tegen de regen stonden te schuilen, hoorden we opeens allerlei schreeuwerige geluiden. Het bleek een groep Taigagaaien te zijn, die nogal nieuwsgierig waren uitgevallen. Op een gegeven moment zaten ze vlak boven ons hoofd.

Parende Grauwe Franjepoten

Dineke, mijn vrouw, probeerde ze naderbij te lokken met een doosje cashewnootjes en dit lukte zowaar. Ineens zaten er wel bijna vijftien Taigagaaien om ons heen, soms zelfs bedelend op onze schoen. Het spreekt vanzelf, dat we hier de mooiste foto's konden maken.

Op de terugweg lieten zich nog enkele Goudvinken prachtig zien.

De volgende dag hadden we meer succes en konden we onze tocht vervolgen. In een bosje zagen we een soort Boomklever, maar veel kleiner dan de onze. Bij navraag bleek, dat het hier om een Scandinavische en Siberische vorm gaat, die inderdaad veel kleiner is dan de onze.

Verder op een plasje stonden we oog in oog met ongeveer 10 Grauwe franjepoten, waarvan er enkele ineens begonnen te paren. Ook lieten de Brilduikers zich daar niet onbetuigd, want ook hier was sprake van een duidelijk baltsgedrag. De Bosruiter was ook hier heel algemeen. Verderop was er een toernooiveld van Kemphanen, een tafereel, dat in Nederland wel heel zeldzaam is geworden. Het zou hier te ver voeren om alles te vermelden wat we daar gezien hebben, maar het

was inderdaad heel veel. Het Ånnsjönmeer is met recht een prachtig natuurgebied. Ook de bergen daarachter zijn zeer de moeite waard.

We ontmoetten daar naast de vele Rendieren het Blauwborstje, jagende Velduilen, roepende Goudplevieren, Paapjes en zowaar ook een roepende Dwerguil.

Wat de uilen betreft hadden we ditmaal ook behoorlijk geluk, want in de directe omgeving zagen we tot tweemaal toe een Sperweruil in de top van een spar zitten, terwijl we vlak daarvoor ook nog een Ruigpootuil hadden gehoord en hem

ze ons bijna langs de weg aan te kijken. Een bijzondere ervaringen waren de Parelduikers en de Roodkeelduikers, die we op een groot meer langs de weg zagen zitten.

Op een gegeven ogenblik lieten de Parelduikers hun prachtige baltsroep horen, die soms wel kilometers ver te horen is. Het is een indringende, wat melancholisch klinkende zang.

Een volgende stop was het gebied rond Ostersund, waar we kans zouden kunnen maken op de Laplanduil. Een tweetal dagen hebben we het gebied uitgekamd, maar helaas geen Laplanduil.

Lemming

ook nog hadden zien zitten. Het bleek, dat er op dat moment een overschot aan Lemmingen was, die soms overal onder de knuppelpaadjes vandaar schoten. Soms gingen ze bijna op je schoen zitten en bleven ze je een beetje meewarig aankijken. Men vertelde daar, dat in de weken daarvoor een gigantische trek had plaatsgevonden.

Duizenden Lemmingen trokken zelfs over daken en schuren en werden soms massaal op de wegen doodgereden. Vandaar misschien de grote belangstelling van de uilen. Een leuke bijkomstigheid was verder, wanneer we 's avonds op "uilenjacht" gingen, dat we elke keer ook Elanden goed konden waarnemen. Soms stonden

Wij kregen hierbij hulp van een Zweedse vogelaar, die hem hier enkele jaren hiervoor nog had waargenomen, maar ook hij moest zijn pogingen opgeven.

Gelukkig troffen we direct in de buurt de meest beroemde orchidee van Zweden aan nl. de Bosnymf (*Calypso bulbosa*) met zijn prachtige roze bloemen, een bijna tropische verschijning, die vooral boven de poolcirkel voorkomt. Zo werd ons verblijf in Ostersund toch nog geslaagd.

Wat orchideeën betreft hebben we er ook nog enkele mooie kunnen zien in de nabijheid van het

Siljansmeer. Zo vonden we daar heel mooi het Vrouwenschoentje in bloei en verdere ook de Groene knolorchis, die een veel bescheidener voorkomen heeft.

De laatste grote stop was bij het Hornborgasjön, dat vooral bekend is om zijn balsplaats van tienduizenden Kraanvogels, die daar medio April samenkomen. Bekend is, dat daar bijna alle fuutachtigen voorkomen, zoals o.a. de Geoorde fuut, de Kuifduiker en de Roodhalsfuut. Verder werden we hier regelmatig getraakteerd op het forse geluid van de Grote Karekiet, hier een heel normale verschijning. Ook ontbraken hier de Vis- en de Zeearend niet.

Vlak in de buurt ligt een hoog kalkplateau, de Kinnekulle, dat ook om zijn orchideeën bekend staat. Vooral bij het plaatsje Österplana troffen we

een veld met tal van orchideeën aan, zoals de Vliegenorchis, de grote Muggenorchis, de Mannetjesorchis, de Rietorchis in verschillende variëteiten en ook het Vrouwenschoentje, maar die was hier al uitgebloeid.

Naast deze orchideeën groeien hier nog tal van andere leuke planten, maar het gaat te ver ze hier alle te vermelden

Zo raakten we langzamerhand aan het einde van onze reis met tal van goede herinneringen ondanks het vaak slechte weer. We hebben, zoals hier blijkt, ons hierdoor niet laten weerhouden.

Rendier